

30. nóvember 2011

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um náttúruvernd, nr. 44/1999 (225. mál á 140. löggjafarþingi)

Stjórn Landverndar fagnar í öllum grundvallaratriðum þeim breytingum sem lagðar eru til í frumvarpinu og telur þær til þess fallnar að styrkja náttúruvernd í landinu. Sérstaklega ánægjulegt er að málefni sem varða akstur utan vega og á vegslóðum er tekið mun fastari og skýrari tökum en í núverandi lögum. Að sama skapi er 37. grein laganna styrkt og betrumbætt og mikilvægum skilgreiningum bætt við lögin. Hér á eftir fara athugasemdir Landverndar um frumvarpið.

Skilgreiningar (1. gr. frumvarps)

Framandi lífverur:

Stjórn Landverndar leggur til eftirfarandi viðbót við skilgreiningu um *framandi lífverur* (viðbót er skáletruð og feitletruð): „Framandi lífverur: Dýr, plöntur, sveppir og örverur sem ekki koma náttúrulega fyrir í vistkerfum landsins, **p.e.a.s. sem hingað hafa borist fyrir tilstilli manna**“.

Í greinargerð með frumvarpinu er skilgreint hvað átt er við með því að lífverur komi „náttúrulega“ fyrir í vistkerfum, þ.e.a.s. þær lífverur sem hér voru til staðar við landnám og hafa hingað borist af eigin rammleik án íhlutunar manna. Í þessu felst að framandi lífverur eru þær sem borist hafa hingað fyrir tilstilli manna. Stjórn Landverndar tekur undir þessa skilgreiningu, en leggur áherslu á að inntak hennar skili sér betur inn í skilgreininguna í lögnum til þess að draga úr hættu á mismunandi túlkunum á hugtakinu, en nokkuð umdeilt hefur verið hvernig beri að skilgreina það. Þrátt fyrir að aðgreiningin sé vissulega ekki ótvíræð og óvissa geti verið uppi um upprunaleika tegundar, þá hefur sú merking orðsins „náttúrulegur“ sem hér er lögð til grundvallar skírskotun til markmiðsákvæðis náttúruverndarlaga þar sem lögin eiga að tryggja eftir föngum þróun íslenskrar náttúru eftir eigin lögmálum (sjá 2. mgr. 1. gr. laganna og greinargerð með frumvarpi þessu).

Líffræðileg fjölbreytni:

Stjórn Landverndar tekur undir inntak þessarar skilgreiningar, en leggur til að hún verði orðuð betur, þ.e.a.s. á þennan hátt: „Breytileiki meðal lífvera á öllum skipulagsstigum lífs. Hugtakið nær til fjölbreytni innan tegunda, milli tegunda og í vistkerfum, þ.m.t. vistkerfum á landi, í sjó og ferskvatni og tengsl þeirra.“

Akstur utan vega og á vegslóðum (2. gr. frumvarps)

Stjórn Landverndar lýsir ánægju með þessa grein frumvarpsins. Þó ber að athuga þrennt hér:

1. Í reglugerð sem ráðherra setur, að fengnum tillögum Umhverfisstofnunar, skal kveða á um undanþágur frá banni við akstri vélknúinna ökutækja utan vega. Hér er mikilvægt að sækja þurfi um heimild til Umhverfisstofnunar vegna þeirra ýmsu starfa sem upp eru talin í frumvarpsgreininni, a.m.k. þegar störf eru innt af hendi inni á friðlýstum svæðum, svæðum á náttúruminjasrá og svæðum sem njóta verndar samkvæmt 37. grein náttúruverndarlaga. Sé undanþága veitt, þá skuli Umhverfisstofnun og/eða þau sem undanþáguna fá tilkynna þar til bærum umsjónaraðilum viðkomandi náttúruverndarsvæða (Umhverfisstofnun, þjóðgarðsvörðum, landvörðum, o.s.frv.) um leyfi.

2. Í frumvarpsgreininni er rætt um að „Við mat á hvort tilteknir vegslóðar skuli merktir í kortagrunninn skal sérstaklega líta til þess hvort akstur á þeim sé líklegur til að raska viðkvæmum gróðri, valda uppblæstri eða hafa að öðru leyti í för með sér náttúruspjöll“. Hér telur stjórn Landverndar að bæta eigi inn: „neikvæðum áhrifum á landslag og ásýnd lands“. Slíkt verður alltaf að einhverju marki huglægt mat, en er engu að síður mikilvægt.
3. Stjórn Landverndar tekur undir þær þvinganir sem Umhverfisstofnun yrði heimilt að beita samkvæmt frumvarpsgreininni verði misbrestur á því að útgefendur vegakorta gæti þess að upplýsingar á kortum þeirra séu í samræmi við kortagrunn þann sem Landmælingum Íslands ber að vinna samkvæmt frumvarpinu. Þessar þvinganir felast í skriflegri áskorun frá Umhverfisstofnun um að útgefendur hætti dreifingu slíkra vegakorta og innkalli þau frá öðrum dreifingaraðilum. Dugi þetta ekki má beita dagsektum samkvæmt frumvarpinu. Hér vill stjórn Landverndar nefna þann möguleika að Umhverfisstofnun yrði gert kleift að innkalla kort frá dreifingaraðilum á kostnað útgefanda, bregðist hann ekki við áskorun og dagsektum innan tiltekins tímaramma. Þegar á botninn er hvolft er mikilvægast að ekki séu kort á markaðnum sem sýni vegslóðir sem ekki má keyra eftir, og því mikilvægt að þvingunarúrræði yfirvalda umhverfismála geti raunverulega tekið á þessum málum.

Breytingar á 37. grein náttúruverndarlaga (3. gr. frumvarps)

Stjórn Landverndar lýsir ánægju með að birkiskógum eins og þeim er lýst í frumvarpinu sé bætt inn í 37. greinina um náttúruyfyrirbæri sem njóta skulu sérstakrar verndar.

Þá er einnig mikilvæg sú breyting sem felst í því að taka út úr núverandi lögum þann fyrirvara sem er að finna í 2. mls um að ekki þurfi að leita umsagnar Umhverfisstofnunar og náttúruverndarnefnda liggja samþykkt aðalskipulag fyrir eftir gildistöku laga nr. 44/1999, þar sem umsögn skv. 33. gr. laganna liggur fyrir.

Stjórn Landverndar telur einnig mikilvægt að Náttúrufræðistofnun Íslands sé gert að halda skrá yfir náttúruyfyrirbæri sem talin eru upp í 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins og veita aðgang að þeim. Mikilvægt er að tryggja stofnuninni bolmagn til að safna þessum upplýsingum saman sem fyrst.

Aðrar breytingar (4., 5., 6. og 7. gr. frumvarps)

Stjórn Landverndar gerir ekki athugasemdir við þessar greinar frumvarpsins en lýsir sérstakri ánægju með 7. grein frumvarpsins, um breytingar á öðrum lögum. Þær eru til þess fallnar að styrkja náttúruvernd í landinu.

Reykjavík, 30. nóvember 2011

Fyrir hönd stjórnar Landverndar

Guðmundur Ingi Guðbrandsson,
framkvæmdastjóri Landverndar